

Täydentävät huomiot 9.4.2024 Pyhäselän koululla pidettyyn sopeuttamistoimia koskevaan kuulemistilaisuuteen

Tämän tekstin kirjoittajat ovat Suhmuran nykyisen koulualueen vanhempia ja asukkaita. Tällä tekstillä haluamme tuoda esille vielä muutamia täydentäviä näkökulmiamme sekä kuulemistilaisuudessa käsiteltyihin teemoihin että kuntalaisaloitteessamme esitettyihin asioihin. Pyydämme ystävällisesti tässä yhteydessä perehtymään 30.3.2024 kunnan käsittelyyn lähetettyyn aloitteeseemme: Kuntalaisaloite Suhmuran koulun säilyttämisen ja sen koulutoiminnan jatkamisen puolesta (<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/36010>).

Kuulemistilaisuudessa käsiteltiin useampia Pyhäselän aluetta ja erityisesti Suhmuran koulua koskevia puheenvuoroja, ja olemme kiitollisia mahdollisuudesta osallistua keskusteluun. Kuitenkin koimme, että kysymyksiimme saatujen vastausten perusteella emme tulleet kaikilta osin kuulluiksi. Joihinkin virkamiesten kommentteihin ja vastauksiin liittyen heräsi myös huoli siitä, että jonkinlaisia periaatepäätöksiä FCG:n selvityksen pohjalta on jo tehty, vaikka konsulttiyhtiön ehdotusten piti olla toistaiseksi ainoastaan esityksiä. Nostamme alla vielä esille näitä huolta aiheuttaneita kommentteja ja näkemyksiämme niihin liittyen. Toivomme, että nämä huomioidaan tulevassa päätöksenteossa.

Pyydämme huomioimaan päätöksenteossa seuraavat asiat:

- 1. Muutosten laajuus ja vaikutukset Pyhäselän alueen oppilaiden sekä perheiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen eivät ole kohtuullisia tilanteessa, jossa kouluverkon lakkautus- ja muutosehdotusten muutokset kohdentuvat voimakkaasti juuri Pyhäselän alueelle.**

9.4. Pyhäselän koululla pidetyssä koululakkautuksia käsittelevässä kuulemistilaisuudessa paikalla olleet kaupungin virkamiehet antoivat kuulijoilleen varsin voimakkaasti sen viestin, että kantakaupungilla asuvien yhdenvertaisuus on tärkeämpää kuin maalla asuvien. Kaupungin edustajilta kuulluissa kommentteissa muun muassa todettiin, että keskustassa asuvat ovat tehneet valinnan asua keskustassa, ja tuota valintaa tulee kunnioittaa eikä kaupunkilaisilta voi edellyttää, että he joutuisivat käyttämään aikaa lastensa kuljettamiseen esimerkiksi kouluun tai hammaslääkäriin. Samaan aikaan kuultujen puheenvuorojen perusteella hammaslahtelaislapset istuvat tällä hetkellä pahimmillaan yli kolme tuntia koulukyydityksessä päivittäin. Miten voimme edes puhua yhdenvertaisuudesta ja vastavuoroisuudesta?

Pyhäselän koulualueen useiden koulujen lakkauttaminen estäisi alueen perheiden yhdenvertaisuuden toteutumisen suhteessa kantakaupungin perheisiin, sillä koulujen lakkauttamisella on suuremmat vaikutukset koko Pyhäselän alueen elin- ja vetovoimaisuuden näkökulmasta kuin esimerkiksi kantakaupungin sisällä, suppeammalla koulualueella lakkautettavien koulujen osalta.

Kun perheet ovat tehneet valintoja tulevaisuuden asuin- ja talonrakennuspaikoistaan, tärkeässä asemassa vaihtoehtojen karsinnassa on ollut juuri maaseutualueiden koulujen elinvoimaisuus ja positiiviset näkymät riittävästä oppilasmäärästä myös tuleville vuosille. Maalla asuminen on siis meistä monelle ollut harkittu valinta, joka perustuu Suhmuran koulun viihtyisyyteen, inhimilliseen kokoon, sekä uuteen, terveelliseen ja toimivaan koulurakennukseen - tämä kuultiin lukuisista puheenvuoroista.

Suhmuran koulun sijaitsee runsaslapsisella maalaisalueella ja tulevien vuosienkin oppilasmäärien lasku vaikuttaa maltilliselta. Alueella on myös paljon aktiivista yritystoimintaa. Esitys runsaan

oppilasmäärän omaavan koulun lakkauttamisesta on tullut erittäin suurena järkytyksenä, aivan kuin matto olisi vedetty jalkojen alta meiltä, jotka ovat sekä talojaan että tulevaisuuttaan tänne luottavaisin mielin rakentaneet.

Samaten meitä kuulijoita häiritsi kovasti se, että vaikka salissa kuultiin lukuisia puheenvuoroja nimenomaan Pyhäselkään varta vasten muualta muuttaneilta perheellisiltä ja paluumuuttajilta, toistivat kaupungin edustajat useasti, että koska yleinen valtakunnallinen trendi sattuu olemaan kaupungistuminen ja syntyvyyden heikkeneminen, niin sitä pitää seurata. Parempi siis sopeutua trendiin jo ennakoivasti ajamalla maaseudun lapsiperhepalvelut alas myös sellaisista kylistä, joissa lapsiperheet vielä haluavat asua, oletuksena että ei sinne varmaan uusia lapsia enää synny tai uusia lapsiperheitä muuta.

Olemme tällaisen asenteen ja ajattelutavan kanssa voimakkaasti eri mieltä ja näemmä sen erittäin haitallisena koko Joensuun kunnan kehitykselle.

Pyhäselän pitäjää sijaitsee kohtuullisen matkan ja hyvien yhteyksien päässä Joensuun ydinkeskustasta, jossa tarjolla on muun muassa hienoa ympäristöä ja edullisia liiketiloja, tontteja ja asuntoja. Henkilöautomatka torilta Suhmuran koululle kestää vain alle puolet enemmän (19 min / 20 km) kuin matka torilta Utran koululle (12 min / 5,7 km) tai Marjalaan (10 min / 7,5 km). Tämä tulee monelle Suhmurassa vierailevalle iloisena yllätyksenä ja ihmetyksenä: sijainti on lähes "taajama-alueella", mutta silti maaseudun rauhassa.

Näitä asioita voisi ja kannattaisi käyttää monimuotoisen Joensuun markkinoinnissa ja vetovoiman kasvattamisessa. Olisi erittäin lyhytnäköistä kuvitella, että säästämällä maaseutukoulujen lakkauttamisessa, kasvattaisimme kaupungin vetovoimaa ja houkuttelevuutta muualta muuttaville ihmisille sekä heidän mukanaan tuleville yrityksille. Kaupunkiasumista on tarjolla muuallakin Suomessa, mutta meidän valttimme on ja voisi myös päätöksenteon osalta olla maaseutuvaihtoehtojen tarjoaminen. Suhmuran koulun hyvä maine on kiirinyt pitkälle ja useat perheet ovat rakentaneet talonsa Suhmuraan juuri turvallisen ja terveen koulun vuoksi. Myös Suhmuran hieno luonto ja rauha ovat omat tärkeät vetovoimavalttinsa.

Jos koulu lakkautetaan, ei se automaattisesti tarkoita muuttoliikettä Joensuun keskustaan. Perheen lasten ehdoilla tehtyjen ratkaisujen perässä esimerkiksi Suhmuran koulun alueelle muuttaneet yrittäjät eivät välttämättä etsi uutta asuinpaikkaansa Joensuun kantakaupungista, vaan Joensuun maaseudun elinoloihin liittyvät vetovoimatekijät menetettyään he voivat suunnata maaseudulle muualle Suomeen, jossa olosuhteet yrittämiselle ovat paremmat. Pohjois-Karjalan maaseudun kuolettamista edistävästä lyhytnäköisestä politiikasta on ollut huolissaan myös esimerkiksi Harri Broman (<https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/harri-broman-ita-suomen-elinvoima-on-pelastettava/>).

2. Yksikkökoon vaikutusta oppilaiden hyvinvointiin ja kaupungin talouteen pitkällä aikavälillä pitää tarkastella kriittisesti.

Kuulemistilaisuudessa oli myös runsaasti keskustelua kouluyksikön ja ryhmäkoon tosiasiallisesta vaikutuksesta oppilaiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen, ja esimerkiksi nostettiin Rekivaaran ja Suhmuran koulujen erittäin hyvä tilanne verrattuna Pielisjoen koulussa todettuun kasvavaan levottomuuteen ja ilkeisiin, sekä Pyhäselän lukion hyvä henki ja epäilyt suurlukioiden kykenemättömyydestä tarjota opiskelijoilleen vastaavaa ilmapiiriä. Koulutus- ja nuorisajohtaja kuittasi tämän keskustelun kommentilla "kouluissa nyt vain sattuu ja tapahtuu päivän aikana", mikä antaa sen

vaikutelman, että on ihan normaalia, että kouluissa kiusataan, poliisit käyvät paikan päällä ja oppilaat voivat huonosti. Näinhän sen ei missään nimessä pitäisi olla.

Peruskoulutuksen keskittämistä isoihin yksiköihin on perustelu muun muassa erityisosaajien jatkuvan saatavuuden paremmalla turvaamisella. Kuitenkin mielestämme ihannetilanteessa lasten kasvu- ja oppimisympäristö on lähtökohtaisesti sellainen, ettei vakavia käytöshäiriöitä ja mielenterveydenongelmia edes pääse lapsille kehittymään, ja mahdolliset orastavat ongelmat huomataan ja niihin puututaan niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista. Tämä lähtökohta olisi myös kaupungille ja yhteiskunnalle taloudellisesti edullisempi kuin yleistyneiden ja liian pitkälle kehittyneiden ongelmien kallis takautuva korjaaminen ja nuorten lisääntynyt ja pitkittynyt syrjäytyminen yhteiskunnasta ja työelämästä koulupolulla kehittymään päässeiden ongelmien takia.

Pienillä yksiköillä on merkittävä vaikutus hyvinvointiin ja lasten käytöshäiriöiden ja levottomuuden väheneminen vaikuttaa niin, että esimerkiksi ilkivalta ei tuota lisäkustannuksia. Pienissä yksiköissä ei ole mahdollisuutta pitää koulupsykologia/kuraattoria paikan päällä joka ikinen koulupäivä, mutta hyvinvoiva yksikkö ei kuraattorin tai muun tukipalvelun päivittäistä läsnäoloa tarvitsekaan. Näin on esimerkiksi Suhmuran koulussa tälläkin hetkellä. Kalliiden erikoispalveluiden jatkuvan saatavuuden varmistamisen sijaan tulisi varmistaa lapsille sellainen oppimis- ja kasvuympäristö, jossa vakavia, kallista erikoisosaamista vaativia ongelmia ei edes pääsisi muodostumaan.

Lisäksi ihanteellista yksikkökokoon liittyvää ratkaisua hakiessa tulisi kriittisesti pohtia, miten kauan oppilaita riittäisi nyt suunniteltuun Reijolan jättikouluun tulevaisuudessa, vai onko olemassa riski, että se pyörii 10 vuoden päästä puoliksi tyhjiään esimerkiksi nyt tehtävien ratkaisujen myötä lapsiperheiden poismuuton lisääntymisen seurauksena. Jos Reijolaan rakennetaan nyt pienempi koulu ja 10 vuoden päästä sattuisi olemaan tarvetta isommalle, niin siihen voi aina rakentaa lisärakennuksen tarpeen mukaan. On veronmaksajien rahojen tuhlausta rakentaa kerralla tulevaisuuden kannalta potentiaalisesti liian iso koulu ja purkaa pois pienempi mutta täysin käyttökelpoinen ja hyväkuntoinen, nykyisiä tarpeita hyvin vastaava koulu.

3. Poliittisen ohjausryhmän 8.3.2024 lisäselvityspyyntö Niittylahden opiston tilojen sopivuudesta Niittylahdenrannan ja Suhmuran oppilaille on järjetön.

Niittylahden opiston rakennuksen sisäilma on huono ja Suhmuran kouluunkin on tullut oppilaita Hammaslahden koulun alueelta, koska he eivät voi oleskella opiston tiloissa lainkaan.

Sisäilman lisäksi opiston tilat ovat muutenkin epäsojivat suurille ryhmille ja alakoululle. Tilat eivät ole esteettömiä. Oviaukot ovat kapeita ja rakennuksessa on jyrkkiä portaikkoja. Osa tiloista on matalia ja jatkuvan tuuletuksenkaan avulla ilma ei raikastu. Ulkoilalueet ovat epäsojivia ja osa käsityötunneista on järjestetty yläkoululla. Näin mittavien muutosten tekeminen tuntuu hullulta, etenkin kun Suhmuran koulu on esteetön ja hyväkuntoinen koulurakennus, johon olisi mahdollista ottaa lähes kaksinkertainen määrä oppilaita nykyiseen oppilasmäärään verrattuna.

Suhmuran koulurakennus on esteetön ja palvelee tälläkin hetkellä myös erityislapsia. Suhmuraan onkin vuosien saatossa hakeutunut lapsia myös oppilaaksiottoalueen ulkopuolelta erilaisten oppimiseen ja käytökseen liittyvien haasteiden vuoksi.

Niittylahdenrannan asukastoimikunnan laatimassa aloitteessa esitetään Suhmuran koulualueen lapsien tulevan Niittylahdenrannan alueelle. Aloitteessa etsitään vastakkainasettelua Niittylahden ja Suhmuran välille alueiden keski-ian perusteella. Aloitteessa ei oteta huomioon sitä, että koulujen oppilaaksiottoalueet eivät myötäile postinumeroalueita. Esimerkiksi Tikunselkä ja Kukkupää kuuluvat

Suhmuran koulun oppilaaksiottoalueeseen, mutta postinumero on Niittylahden. Lisäksi Suhmuran alueella toimii Iltarauhan vanhainkoti, joka myös vääristää alueen tilastollista ikärakennetta.

Suhmuran koulun oppilaiden ja tulevien oppilaiden vanhempien puolesta 19.4.2024 Jonna Puustinen,
Laura Vuorjoki-Elo, Mervi Martiskin ja Emmi Salmivuori